

SLU:s risker och riskåtgärder för 2023

Beslut

Styrelsen beslutar

att fastställa SLU:s risker och riskåtgärder enligt bilagan till detta beslut,

Ärendet

Sedan den 1 januari 2008 gäller särskilda bestämmelser för myndigheters arbete med intern styrning och kontroll. Enligt förordningen om intern styrning och kontroll ska myndigheter bl.a. genomföra en riskanalys för att identifiera risker och riskåtgärder i syfte att bättre kunna fullgöra sina uppgifter, nå sina mål och hantera sina uppdrag. Styrelsen intygar i samband med undertecknandet av årsredovisningen för 2022 om de anser att den interna styrningen och kontrollen är betryggande.

Under hösten 2020 genomfördes ett större riskarbete då aktuella risker och riskåtgärder identifierades. I riskarbetet 2021 gjordes några mindre uppdateringar och förtydliganden, medan det i riskarbetet 2022 tillkom en fjärde risk med tillhörande åtgärder. Ärendet diskuterades i universitetets styrelse i oktober 2022.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen efter föredragning av rektor Maria Knutson Wedel. I beredningen av ärendet har även universitetsdirektör Martin Melkersson och verksamhetscontroller Maria Hart deltagit.

Rolf Brennerfeldt

Maria Knutson Wedel

Sändlista

Rektor

Prorektor

Vicerektorer

Dekanerna

Universitetsdirektören

Universitetdjursjukhusdirektören

Överbibliotekarien

Kopia för kännedom

Avdelningschefer (motsv.) inom det gemensamma verksamhetsstödet
SLUSS

SLU:s risker och riskåtgärder för 2023

Arbete med intern styrning och kontroll på SLU

Arbetet med intern styrning och kontroll är reglerat i ett antal förordningar. Arbetet bygger på att nå verksamhetsmålen genom en bra verksamhetsplanering, som ledningen ansvarar för och stödjer. För mer information om metoder och regelverk, se bilaga.

På SLU genomförs riskbedömningar i samband med intern styrning och kontroll årligen. De drivs på två olika nivåer; dels görs en central riskbedömning som är strategisk och universitetsövergripande, dels görs riskbedömningar som ägs och drivs av respektive fakultet samt av det gemensamma verksamhetsstödet. De senare utgör underlag för respektive fakultets verksamhetsplanering och anslagsfördelning. De kan eventuellt komma att ingå i den centrala riskbedömningen om riskerna bedöms vara av generell karaktär eller tillräckligt allvarliga för att påverka hela universitetet.

Universitetsledning, fakulteter och verksamhetsstöd genomför workshops och diskussioner för att bedöma vilka risker som finns för att verksamhetens mål inte kommer att uppnås samt för att bestämma vilka riskåtgärder som ska vidtas. Den universitetsgemensamma riskbedömningen diskuteras av universitetsledning/rektors ledningsråd och blir även en del av underlaget i universitetets anslagsfördelning inför nästkommande år, så att riskåtgärder som kräver extra resurser ska kunna hanteras där.

För att skapa både kontinuitet och effektivitet i riskhanteringen genomförs denna fördjupade riskanalys enbart vart tredje år. De två mellanliggande åren görs en avstämning utifrån tidigare riskanalyser och under året nyttillkomna händelser om något föranleder en uppdatering av de viktigaste riskerna. Fler eller andra riskåtgärder kan även prioriteras vid uppdateringen.

När styrelsen fastställer årsredovisningen i februari varje år görs en bedömning om den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten är betryggande. På samma styrelsemöte följs även de tidigare riskåtgärderna upp.

Under hösten 2020 genomfördes ett stort riskanalysarbete. Hela ledningsrådet involverades och ett stort omvärldsanalysunderlag användes i syfte att bättre knyta ihop riskanalysarbete med strategiarbete, öka möjligheterna att fånga eventuella yttre händelsescenarier i ett tidigt skede och på sikt få risk- och konsekvensanalys till en mer integrerad del i lednings- och styrningsarbete på SLU. Tre risker prioriterades i detta arbete och riskåtgärder formulerades. I riskarbetet 2021 gjordes några mindre uppdateringar och förtydliganden.

I oktober 2022 diskuterade rektors ledningsråd tidigare risker och riskåtgärder och lade i samband med detta till den fjärde risken nedan om det geopolitiska läget och

världsekonomin, med tillhörande riskåtgärder. Dessa diskuterades även på styrelsemötet i november och korrigerades då något.

Risker och riskåtgärder 2023

Följande risker och riskåtgärder anses vara högst prioriterade under 2023.

Risk 1. Det finns risk att SLU har bristande IT-säkerhet och systemstöd.

Riskåtgärder:

Åtgärderna för denna risk sammanfaller med åtgärderna under SLU:s strategis fokusområde ”SLU i det digitala samhället”, delkomponent d. Dessa åtgärder lyder:

- a) Utredda behov av ett digitaliseringsråd (samordnas med e-infrastruktur), se över befintliga delegationer och utveckla en digitaliseringsstrategi. Strategin ska inkludera digitalisering av vardagen, harmonisering, policies, etc.
- b) Ta fram en handlingsplan för modernisering av IT-infrastrukturen och anpassningar till högre IT-säkerhetskrav. Detta kopplas samman med arbetet för att utveckla en e-infrastruktur enligt ovan.
- c) Utveckla de digitala stödfunktionerna för att effektivisera och underlätta processer i såväl kärn- som stödverksamhet.

Risk 2. Det finns risk att SLU inte har tillräckligt adekvat och proaktiv ekonomistyrning inom vissa områden.

Riskåtgärder:

- a) Göra en risk- och konsekvensanalys över vilka områden som är aktuella och hur de bör hanteras.
- b) Se över om det finns modeller som ger bättre verktyg för ekonomistyrning.

Risk 3. Det finns risk att SLU i en omvärld av snabb förändring, inte tillräckligt snabbt anpassar sig till eller fångar upp nya skeenden och behov i samhället och hos olika målgrupper.

Riskåtgärder:

- a) Skapa rutiner/mallar för att bättre fånga upp omvärldsanalyser och -bevakning samt för att sprida dem inom organisationen
- b) Inkludera i ordinarie uppföljningar hur fakulteter, bibliotek, djursjukhus, utbildningsnämnd och verksamhetsstödet arbetar med omvärldsinformation och extern samverkan samt eventuell förändring/innovation och förändringsledning baserad på det.

Vid behov starta projekt för att undersöka om aktuella omvärldssignaler bör leda till förändringar i hanteringen av verksamheten.

Risk 4. Det finns risk för att det försämrade geopolitiska läget och den instabila världsekonomin leder till säkerhetsrisker, ökande kostnader och minskande intäkter, och att kvaliteten i SLU:s kärnverksamhet därmed påverkas negativt.

Riskåtgärder:

- a) Öka personalens medvetande genom insatser kring ansvarsfull internationalisering och tillhörande risker avseende informationssäkerhet.
- b) Inrätta särskild arbetsgrupp som följer den ekonomiska utvecklingen och föreslår åtgärder för att hantera situationen.
- c) Upprätta risk- och kontinuitetsanalyser vid institutioner och stödfunktioner för att öka beredskapen för en försämrad ekonomi och risker avseende informationssäkerhet.
- d) Vidta åtgärder för energibesparing och sänkta elkostnader
- e) Se över om vissa strategiska satsningar eller investeringar bör stoppas eller senareläggas givet de nya ekonomiska förutsättningarna.
- f) Inventera hur ackumulerat kapital är fördelat inom SLU i syfte att skapa en bild av vilka ekonomiska resurser institutionerna faktiskt har tillgång till.

Kvarvarande riskområden

Ett antal övriga riskområden, som framkom i den fördjupade riskanalysen 2020, kan ses som en bruttolista för framtida riskanalyser eller årliga avstämningar. De kan även finnas kvar som aktiva risker på fakulteter eller inom det gemensamma verksamhetsstödet.

I nedanstående tabell återfinns de kvarvarande riskområdena

Kvarvarande riskområden (bruttolista)	
Anseendet	Mäts bl.a. via SIFO Kantar och i medarbetarundersökningen via viljan att rekommendera. Kan påverkas av fusk och eventuellt brister i forskningens reproducerbarhet
Arbetsmiljö	Roller och ansvar spec studenter, systematik, jämställdhet, stress, hemarbete
Internt samarbete	Risker för stuprörsarbete eller bristande samarbetsvilja med decentraliserat arbete i institutioner, fakulteter, orter. Adresseras i strategin fokusområde 3
Regelefterlevnad	En bristande medvetenhet och/eller tillåtande kultur (bisysslor, GDPR, stipendiehantering)
För små miljöer	Kan ge ineffektivitet, brist på robusthet i ledning och finansiering
Resurseffektivitet	Ur administrationens perspektiv. Berörs i strategin fokusområde 3
Campusförändring	Ultunaförändring ur fakultetsperspektiv (NJ), Campusprocessen i Alnarp ur fakultetsperspektiv (LTV)

Bakgrund och regelverk för intern styrning och kontroll

Med intern styrning och kontroll avses den process som syftar till att myndigheten med rimlig säkerhet fullgör de krav som framgår av 3 § myndighetsförordningen (2007:515)¹. Denna skrivning utgör underlag för styrelsens ställningstagande till om SLU har en betryggande intern styrning och kontroll, för beslut i samband med årsredovisningen för 2022.

Ledningens ansvar

Sedan den 1 januari 2008 gäller särskilda bestämmelser för myndigheters arbete med intern styrning och kontroll (ISK)². Bestämmelserna är sammanfattningsvis följande:

Myndighetens ledning ansvarar inför regeringen för verksamheten och ska se till

- att den bedrivs effektivt och enligt gällande rätt och de förpliktelser som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen,
- att den redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt samt
- att myndigheten hushållar väl med statens medel³

För ett universitet ska med myndighetens ledning i detta sammanhang förstås styrelsen. Styrelsen ska säkerställa att det vid universitetet finns en intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt⁴. Med intern styrning och kontroll avses den process som syftar till att universitetet ”med rimlig säkerhet fullgör kraven i punktsatserna ovan⁵”.

Att den interna styrningen och kontrollen är ”betryggande” innebär att ledningen med rimlig säkerhet säkerställer att myndigheten fullgör sina uppgifter, når sina mål och hanterar sina uppdrag. På så sätt fullgör också ledningen sitt ansvar för hela verksamheten. I en organisation där beslutanderätt och arbetsfördelning delegeras inom verksamheten innebär betryggande intern styrning och kontroll att myndighetsledningen kan förlita sig på att det system som finns för att planera, genomföra och följa upp verksamheten ger en rättvisande och tillförlitlig bild.⁶

Övergripande beskrivning av olika moment i processen intern styrning och kontroll

I förordningen om intern styrning och kontroll ingår momenten riskanalys, kontrollåtgärder, uppföljning och dokumentation. Krav och rekommendationer⁷ i förordningen sammanfattas kort nedan.

¹ Förordning om intern styrning och kontroll, 2§

² Se myndighetsförordningen (2007:515), förordningen om intern styrning och kontroll (2007:603) och högskoleförordningen (1993:100)

³ Myndighetsförordningen, 3 §

⁴ Högskoleförordningen, 2 kap. 2 §

⁵ Förordning om intern styrning och kontroll, 2§

⁶ ESV 2012:46 Ansvaret för intern styrning och kontroll

⁷ I förordningen för intern styrning och kontroll och Ekonomistyrningsverkets allmänna råd och föreskrifter till förordningen

Förutsättningar för intern styrning och kontroll:

- Den interna miljön ska göra så att de anställda är väl förtrogna med målen för verksamheten, att goda arbetsförhållanden skapas samt att de anställdas kompetens och erfarenhet tillvaratas
- Intern styrning och kontroll ska vara en integrerad del i myndighetens verksamhetsplanering
- En framgångsrik riskanalys förutsätter att myndigheten har tydliga mål för uppgifter och har formulerat dem så att de återspeglar verksamhetskraven enligt olika regelverk

När myndigheten har säkrat förutsättningarna och gjort de förberedelser som behövs kan själva ISK-processen genomföras. Processen består av följande delar:

- En riskanalys genomförs, d v s att utifrån verksamhetens uppgifter och mål
 - identifiera händelser som medför risk,
 - värdera dessa risker i förhållande till den målsättning som risken påverkar,
 - besluta om riskerna ska accepteras, begränsas, delas eller undvikas,
 - kontinuerligt uppdatera riskanalysen
- Kontrollåtgärder bestäms, d v s de åtgärder som vidtas för att minska eller eliminera risker
- Uppföljning genomförs
- Dokumentation behövs för att kontinuerligt förbättra den interna styrningen och kontrollen och är en förutsättning för att ledningen ska kunna göra en bedömning av densamma.

För utförligare beskrivning av regelverk och övergripande processer hänvisas till förordningen och övriga refererade texter.